

Nr 3.

Ankom till riksdagens kansli den 18 mars 1927 kl. $\frac{1}{2}$ 7 e. m.

Andra kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande, nr 3, i anledning av väckt motion angående åtgärder till främjande av den svenska sceniska konstens utövning.

I en inom andra kammaren väckt och till dess första tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 119, har herr Vennerström m. fl. hemställt, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att utredning måtte verkställas, huruvida och på vilket sätt genom lagstiftning och annorledes trygghet och stöd må kunna bjudas åt den sceniska konstens utövning, samt att för riksdagen framläggas de förslag, som av sådan utredning må föranledas.

Motionen.

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet vill erinra därom, att frågan om åtgärder, likartade de nu ifrågasatta, till främjande av den sceniska konsten tidigare varit föremål för uppmärksamhet inom riksdagen.

Historik.

Vid 1920 års riksdag väcktes i nämnda syfte av herr Vennerström i andra kammaren motion om införande av koncessionssystem å teaterverksamhetens område.

Andra kammarens första tillfälliga utskott ställde sig välvilligt till den väckta frågan, som av utskottet betecknades såsom särdeles betydelsefull och förtjänt av den största uppmärksamhet. Till motionärens förslag om införande av koncessionssystem anslöt sig utskottet i huvudsak, dock med betonande, att huvudvikten vid en sådan gallring måste läggas på ledarnas konstnärliga kvalifikationer samt i övrigt rent personliga egenskaper och lämplighet. Att uppställa krav på ekonomiska garantier syntes däremot synnerligen vanskligt och hade ock mötts med bestämd gensaga från landsortens teaterledare.

I andra kammaren uppstod en livlig debatt, varunder starka betänkligheter framfördes mot tanken att genom statsingripande reglera detta det friaste av yrken. Efter votering avtog kammaren utskottets hemställan.

Vid 1926 års riksdag väcktes i andra kammaren av herr Vennerström m. fl. och i första kammaren av herr Dahl, Adolf m. fl. likalydande motioner, i vilka hemställdes att riksdagen hos Kungl. Maj:t måtte anhålla om utredning beträffande den svenska sceniska konstens och särskilt den dramatiska scenkonstens allmänna tillstånd och behov med särskild vikt lagd vid den medverkan och det understöd, som från statsmakternas sida kunde anses påkallad för konstens

främjande inom landet, och att Kungl. Maj:t måtte förelägga riksdagen det förslag i ärendet, som denna utredning kunde föranleda.

Andra kammarens första tillfälliga utskott i sitt utlåtande nr 9 och första kammarens första tillfälliga utskott i sitt utlåtande nr 10 avstyrkte resp. motioner med huvudsakligen samma motivering. Vid första kammarens utskotts utlåtande fanns fogad reservation av tvenne utskottets ledamöter.

Kamrarna biföllo resp. utskotts hemställan.

Utskottet.

Utskottet delar motionärernas uppfattning, att det råder missförhållanden inom teaterverksamhetens område både vad de konstnärliga och de ekonomiska och rättsliga förhållandena beträffa. Det vore utan tvivel ett samhällsintresse av icke ringa vikt, om denna konstform, som i många fall ej fyller berättigade krav, kunde föras upp på ett högre plan och bättre förhållanden skapas för dess utövare.

Då det gäller att välja de härför lämpliga medlen förefaller det emellertid utskottet, som om motionärerna ej visat på några tjänliga åtgärder, om man undantar statens pekuniära stöd. I fråga om förslaget om skyldighet för utövare av teaterverksamhet att föra böcker vill utskottet i detta sammanhang påpeka att utskottet ej ansett sig böra upptaga denna fråga, enär denna med anledning av motionerna I: 33 och II: 105, som hänvisats till första lagutskottet, i annat sammanhang kommer under riksdagens omprövning. Av andra åtgärder ha av motionärerna framhållits vissa bestämmelser av koncessionsnatur samt viss reglering av det rättsliga förhållandet mellan teaterledare och anställda. Att lägga teaterverksamheten under statskontroll av större eller mindre omfattning, »om ej direkt koncessionssystem så dock myndighetsprövning i viss omfattning av materiella och ideella förutsättningar för teaterverksamhet», synes utskottet ej lämpligt. Det skulle lätt ge anledning till oberättigade ingrepp och mer eller mindre betydande införandet av teatercensur, vilket för konstens egen skull knappast torde vara önskvärt. Beträffande regleringen av de rättsliga förhållandena inom teaterverksamhetens område hyser utskottet tvivel på möjligheten att genom utredning åstadkomma verkligt effektiva åtgärder. Bifalles motionen om bokföringsplikt för teaterledare, torde det rättsliga förhållandet i någon mån bliva bättre.

Angående införande av s. k. teaterråd får utskottet för sin del uttala, att förutsättning för ett dylikt råds verksamhet är dels beviljande av medel för upprätthållande av denna verksamhet och dels en sådan lagstiftning att rådet ges tillräckliga maktresurser, alltså antingen tillgång till penningmedel för direkt understöd eller koncessionssystem i en eller annan form. Om ett dylikt råd därför i Danmark, som ju infört koncessionssystem, kan vara av välgörande inverkan, varom ännu torde vara för tidigt att uttala sig, följer därav alls icke att ett sådant i Sverige skulle ha samma verkan.

Vad slutligen den möjligheten beträffar, att staten skulle ekonomiskt stödja

teaterverksamheten, har utskottet, för såvitt detta understöd skulle ges genom av Kungl. Maj:t beviljade lotterier, i och för sig intet att erinra häremot men håller före, att detta, ifall det kan anses påkallat, kommer att äga rum genom Kungl. Maj:ts försorg även utan någon skrivelse från riksdagen i frågan. Att staten skulle genom direkt understöd träda hjälpande emellan anser utskottet däremot uteslutet dels av statsfinansiella skäl och dels på den grund att det lätteligen skulle medföra en statlig kontroll av samma mindre önskvärda slag, som den utskottet ovan uttalat sig emot.

Den säkraste vägen att råda bot på missförhållandena torde vara genom bildandet av stödjande publikorganisationer, men detta måste ankomma på enskilt initiativ och ej på regering och riksdag.

Utskottet anser sig på ovan anförda grunder ej kunna tillstyrka bifall till motionen, och då därtill kommer, att första kammaren beslutat avslå en i nämnda kammare väckt likalydande motion, och frågan vid denna riksdag således redan fallit, får utskottet hemställa,

att motion II: 119 ej måtte till någon andra kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 18 mars 1927.

På utskottets vägnar:

EWALD LINDMARK.

Närvarande vid ärendets slutbehandling: herrar Lindmark, Öhman, Dahlén, Mosesson, Gardell i Stenstu, Andréén, Märtenson och Grapenson.

Reservation

av herrar *Öhman* och *Dahlén*.
